

MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

16 ncı Birleşim

27 . 11 . 1970 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	108	nünden başlamak üzere 7 . 12 . 1970 Pa-	
II - YOKLAMA	108	zartesi günü saat 15,00 e kadar ara veril-	
III - BAŞKANLIK DİVANININ GE-		mesine dair önergesi.	109
NEL KURULA SUNUŞLARI	109	2. — Başkanlık Divanında açık bulu-	
1. — Grup Başkanvekillerinin, Genel		nan bir üyelik için seçim.	109:118
Kurul toplantılarına 30 . 11 . 1970 gü-		3. — Komisyonlara üye seçimi.	118:121

I - GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Diyarbakır Milletvekili Nafiz Yıldırım ve üç arkadaşının, Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'yı Meclis Başkanlığına aday olarak gösterdiklerine dair önergesi Genel Kurulun bilgisine sunuldu.

İstanbul Milletvekili İsmail Hakki Tekinel, Başkan adaylığından çekildiğine dair bir demeçte bulundu.

Başkanlık için yapılan seçim sonucunda oya katılan 332 milletvekilinden 269 unun oyu ile Artvin Milletvekili Sabit Osman Avcı'nın Millet Meclisi Başkanı seçilmiş olduğu bildirildi.

Millet Meclisi Başkanı Sabit Osman Avcı, seçilmesi dolayısıyla şükranlarını bildiren ve yeni görevinde takibedeceği prensipleri belirten bir demeçte bulundu.

Birleşime saat 14.53 te yarım saat ara verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Kayseri
Fikret Turhangil	Şevket Doğan
Kâtip	
Siirt	
Zeki Çeliker	

İkinci Oturum

Başkanlık Divanının, 14 ncü üyeliği hariç olmak üzere, diğer üyeliklerinin seçimlerinin yapılması kabul olunarak yapılan seçim sonucunda :

Başkanvekilliklerine , Aydın Milletvekili Fikret Turhangil, Hatay Milletvekili Talât Köseoğlu ve Sivas Milletvekili Mustafa Kemal Palaoglu'nun,

İdareci üyeliklere; Samsun Milletvekili Nafiz Yavuz Kurt, Siirt Milletvekili Âdil Yaşa ve Van Milletvekili Salih Yıldız'ın ve

— Kâtip üyeliklere de Ankara Milletvekili Kemal Ataman, Ordu Milletvekili Memduh Ekşi, Manisa Milletvekili M. Orhan Daut, Sivas Milletvekili Enver Akova, Kayseri Milletvekili Şevket Doğan, ve Siirt Milletvekili Zeki Çeliker'in,

Seçilmiş oldukları bildirildi.

27 . 11 . 1970 Cuma günü saat 14,00 te toplanılmak üzere Birleşime saat 16,53 te son verildi.

Başkan	Kâtip
Sabit Osman Avcı	Kayseri
	Şevket Doğan
	Kâtip
	Siirt
	Zeki Çeliker

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14,00

BAŞKAN — Başkanvekili Fikret Turhangil

KÂTİPLER : Memduh Ekşi (Ordu), Şevket Doğan (Kayseri)

BAŞKAN — Millet Meclisinin 16 ncı Birleşimini açıyorum.

II - YOKLAMA

BAŞKAN — Ad okunmak suretiyle yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı)

BAŞKAN — Çoğunluğumuz vardır, günde-
me geçiyoruz.

III - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Grup Başkanvekillerinin, Genel Kurul toplantılarına 30 . 11 . 1970 gününden başlamak üzere 7 . 12 . 1970 Pazartesi günü saat 15,00 e kadar araverilmesine dair önergesi.

BAŞKAN — Grup Başkanvekilleri tarafından verilmiş bir önerge var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Araya Şeker Bayramının girmesi sebebiyle ve komisyonların seçimlerini hazırlamak maksadı ile Millet Meclisi Genel Kurul toplantısına, 30 Kasım 1970 gününden başlamak üzere 7 Aralık 1970 Pazartesi günü saat 15,00 e kadar araverilmesini arz ve teklif ederiz.

A. P.

C. H. P.

Balıkesir

Bolu

İbrahim Aytaç

Kemal Demir

G. P.

Adana

Turgut Topaloğlu

BAŞKAN — Takrir üzerinde görüşmek isteyen sayın üye? Yok. Takriri oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir üyelik için seçim.

BAŞKAN — 15 nci Birleşimde Başkanlık Divanının tereküp tarzının 14 üye olarak tesbiti ve ihtilâfsız bulunan 13 üyelik için seçimin yapılması ciheti Genel Kurula arz edilmiş, karar alınmış ve Başkanlık Divanının, Başkan hariç 12 üyesinin seçimi 15 nci Birleşimde yapılmış bulunmaktadır.

Başkanlık Divanının 14 ncü üyeliği kâtip üyelik olarak tensibedilmiş ve bu kâtip üyeliğin de C. H. P. Grupuna verilmesi hususuna müte-dair 13 Temmuz 1970 tarihli ve 126 ncı Birleşimde Genel Kurulun ittihaz etmiş olduğu kararı değiştiren bir hususun bulunmadığı Başkanın riyasetinde grup yetkilileriyle yapılan toplantı sonunda A. P. Grubu yetkilisi ile G. P. Grubu yetkilisi tarafından ifade edilmiş, C. H. P. Grubu yetkilisi bu hususa katılmamıştır. Şu halde bu meselede ittifak hali bahis konusu değildir.

126 ncı Birleşimde ittihaz edilen kararda da ittifak konusu olmadığı cihetle Genel Kurula

arz edilmek suretiyle mesele halledilmiş bulunmakta idi.

Bu kere bu konu üzerinde geçen Birleşim Genel Kurulun ittihaz etmiş olduğu karara rağmen, C. H. P. Grubu kendisine tahsis edilen ve Genel Kurulca da tasvibedilen Başkanlık Divanındaki 7 nci kâtip üyeliğe ad bildirmediği cihetle bu kısım için gerekli seçim yapılamamış ve Başkanlık Divanında 14 rakamı bu suretle doldurulmaksızın 13 olarak devam edegelmiştir.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Ad bildirilmediği cihetle değil; kâtip üyeliği kabul etmediğimiz cihetle ismi bildirmediğim, efendim.

BAŞKAN — Gerekçesi öyle, onu izah ediyorum. Zaten içinde var; «Başkanlık Divanının kararı, Genel Kurulun da tasvibine rağmen» dedim.

Şimdi, bu kere Başkanlık Divanında C. H. P. Grubu yetkilisi müstesna, diğerleri 14 rakamının Divan Kâtipliği olarak ikmâli hususunda mutabakata varmış ve kâtipliğin C. H. P. ye verilmesi hususu kararlaştırılmıştır.

Genel Kurulumuzun yeni bir dönem olması dolayısıyla Başkanlık Divanı tereküp adedinin 14 e çıkmasını ve bu 7 nci kâtipliğin de C. H. P. Grupuna verilmesini evvelâ oylarınıza arz edeceğim.

Mevzuu üzerinde görüşmek isteyen varsa kendilerine söz vereceğim, bilâhara oylarınıza arz edeceğim.

C. H. P. Grubu adına buyurun Sayın Kemal Önder.

C. H. P. GRUBU ADINA KEMAL ÖNDER (İzmir) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; biraz evvel Sayın Başkanın meseleyi takdim tarzını dinledik. Sayın Başkan ile beraber olmadığımız bâzi noktalar var.

Değerli arkadaşlarımız: evet, 13 Temmuz 1970 tarihinde. İctüzü'nün 5 nci maddesindeki 1 Başkan, 3 Başkanvekili, 3 İdare Amirliği ve 6 kâtiplikten ibaret bulunan Başkanlık Divanının tam sayısı 13 ü, 14 e tamamlayan bir karar sureti 13 Temmuz 1970 tarihinde 126 ncı Birleşimde karar altına alınmıştır. Böyle bir karar vardır ama kâtipliğin 6 dan 7 ye çıkarılmasına dair bir karar bahis konusu değildir.

Değerli arkadaşlarım; Başkanlık Divanında bu husus teemmül ediliyor ve artan bir üyeliğin kâtiplik olması Başkanlık Divanında müzakere konusu ediliyor ve Başkanlık Divanında C. H. P. Grubunun muhalefetine rağmen, bu kabul ediliyor, Mecliste değil... O halde biz bu 1 üyeliğin kâtip mi, Başkanvekili mi olması gerektiği konusu Mecliste halledilir, kanaatindeyiz.

Değerli arkadaşlarım; Meclis Başkanlık Divanının kuruluş tarzı bir türlü ihtilâf konusu olmaktan kurtulamamıştır. Partilerin gruplarının güçleri oranında Meclis Başkanlık Divanına katılmasına kimse itiraz etmiyor. Ancak, Divandaki görevlerin önem ve etki derecesine göre parti gruplarının güçleri nisbetinde görev alabilmeleri mümkün olmuyor.

Diğer bir ihtilâf konusu de, Divana üye verecek siyasi parti gruplarının güçlerinin hesaplanma tarzından doğmaktadır. Meclis İçtüzüğü'nün 5 nci maddesi, biraz evvel ifade ettiğim gibi, Başkanlık Divanının görev ve yetkisi, önemi bakımından farklı durumda bulunan görevlerin adedlerini ifade etmiştir, birbirinden ayırmıştır.

13 Temmuz 1970 günü Millet Meclisinin 126 ncı Birleşiminde de, 13 olan Başkanlık Divanı üye adedinin 14 e çıkarılmasına karar verilmiştir. Divanda C. H. P. Grubunun temsil gücü 5 olarak hesaplanmıştır.

Değerli arkadaşlarım, Anayasanın 84 ncü maddesi «Meclislerin Başkanlık Divanları o Meclisteki siyasi parti gruplarının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.» der.

Anayasanın adı geçen maddesi neyi teminat altına almak istemiştir? Başkanlık Divanı tarafı olacaktır. Çoğunluk partisine mensup milletvekillerinin kendi başına Başkanlık Divanını oylarına güvenerek kurması önlenmek istenmiş, parti gruplarının Başkanlık Divanına katılması teminat altına alınmıştır. Partilerin gücü oranında Başkanlık Divanına katılmaları sağlanmıştır. Gerek Anayasada ve gerekse Meclis İçtüzüğünde parti gruplarının gücünün nasıl hesaplanacağı ayrıca gösterilmemiştir. Bunun neticesi ihtilâf konusu haline gelmiştir. 28 Şubat 1968 gün 1967 - 6 esas, 1968 - 9 karar sayılı ve Resmî Gazetenin 13004 sayılı nüshasında yayınlanan Anayasa Mahkemesi kararında aynen;

«Esasen Başkanlık Divanı üyeliklerinin sadece sayı üzerinden değil, görevlerin önem ve etki derecelerine göre değerlendirilerek siyasi partilerin güçleri ölçüsünde dağıtılması gerekli bulunduğundan...» denmektedir. Nerede denmektedir? Bir talep sebebiyle verilmiş bulunan Anayasa Mahkemesi kararı gerekçesinde denmektedir.

Bu suretle Anayasa Mahkemesi bu gerekçe de Anayasanın 84 ncü maddesinin partilerin güçleri oranında Divana katılması konusunu nasıl düşündüğünü ortaya koymuştur. Güçleri oranının karşılığı olan belli bir sayıyı Divana vermek kâfi gelmiyor. Divandaki görevlerin önem ve etki derecesine göre bu belli sayının dağılımının yapılması gerekiyor.

Anayasanın 152 nci maddesinin son fıkrası ise, «Anayasa Mahkemesi kararları Yasama Organını bağlar.» der.

Demek ki, Anayasa Mahkemesi kararındaki gerekçede yansıyan, Başkanlık Divanının kuruluşundaki partilerin güçleri oranında Başkanlık Divanının önem ve etki derecesine göre görevlerinde yer alması da gerekiyor. Bu bir zaruret haline geliyor. Anayasa Mahkemesi, bu zarureti karar noktasında değil de gerekçe noktasında işaret etmiştir.

Şimdi, Meclisimiz Anayasa Mahkemesinin bu açıklama tarzına itibar edecek midir, etmiyecek midir? Bizim anlayışımıza göre 152 nci maddenin son fıkrasının gereği olarak buna Meclisimizin uyması gereklidir, çünkü Meclisimizi bağlar mahiyettedir.

Divandaki görevlerin önem ve etki derecesine göre değerlendirilmesi ayrıca Anayasada ve İçtüzükte yapılmamış bulunmaktadır. Ashında bu konunun Meclislerde yapılacak İçtüzüklerde halledilmesi gerekir. Nitekim Senato İçtüzüğü yapılmış ve konu halledilmiştir. Başkanlık için 19 puan, Başkanvekilliği için 10 puan, Kâtiplik için 5 puan, İdare Amirliği için 7 puan tesbit edilmiştir. Millet Meclisi yeni ihtiyaçlara göre, biran önce hazırlanıp yeni İçtüzüğüne sahip çıkmalıdır.

Meclis İçtüzüğü Divandaki görevlerin önem ve etki derecesine dair bir hüküm vaz'etmediğine göre, Başkanlık Divanındaki görev dağılımını, çoğunluk partisi grubu, istediğim biçimde yapabilir mi diye mi hareket etmelidir? İkinci

ihtilâf konusu da budur. Mevzuatımız, Meclis Başkanı, çoğunluğu teşkil eden bir parti grubu milletvekillerinden seçilir diye kaide getirmiştir. Ama Cumhuriyet Halk Partisi Grubu milletvekilleri Meclisin çoğunlukla etrafından toplanabileceği Başkan adayının çoğunluk grubu olan A. P. Grupundan çıkmasını sabırla beklemesini bilmıştır. Bu bir prensip meselesidir, teamüle uyma meselesidir, görev anlayışı meselesidir. İllâki Tüzükte olması şart mıdır? Başkanlık Divanında, Divan görevlerinin önem ve etki dereceleri Meclis İctüzüğünde belli edilmiş olması karşısında yeni Tüzüğü beklemeksizin, Senatodaki değerlendirmelerden de faydalanarak siyasi parti gruplarının güçleri karşılığı sayılarını Divandaki görevlerin önem ve etki derecesine göre dağılımında aynı samimi anlayışı çoğunluk partisi grupundan istemek hakkımız olmaktadır. Ashında bu, parlömanterliğin bir gereğidir.

Başından beri iki Başkanvekilliği istemiştir. Hakkımızdan fazlasını mı istemiştir? Hayır, hakkımızın verilmemesine karşı çıkmıştır. İtiraz ettiğimiz hesap tarzına göre, yapılmasına rağmen, Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubu kuvvet oranı % 36,59 olmaktadır. Meclisin 126 ncı Birleşiminde Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grupuna verilen bir Başkanvekilliği, bir İdare Âmirliği ve üç Kâtiplik şeklinde tecelli eder görülüyor.

Senatodaki değerlendirme ölçülerine göre tutar 32 dir. Cumhuriyet Halk Partisi Meclis Grubunun 4,59 hakkı alınmaktadır. Adalet Partisinin ise yüzde oranı 60 olduğuna göre, aynı ölçülerle hesap yapıldığı zaman 66 puanlık yer işgal etmektedir. 6 puan fazla almaktadır. İki Başkanvekilliği, Cumhuriyet Halk Partisi Grupuna verilmesi halinde 37 puanlık yer verilmiş olacaktır. 0,41 puanlık fazlalık ise her halde söz konusu olamaz.

Meclis Başkanı Adalet Partisi Grupundan bir milletvekili arkadaşımızdır. Başkanlığın önem ve etki itibarıyla Başkanvekilliği görevi ile kıyas kabul etmez bir üstünlüğü vardır. Başkan ve Başkanvekilliği görevleri birlikte mütalâa edildiği zaman, gerek 1 . 11 . 1969, gerekse 13 Temmuz 1970 günlü birleşimlerde Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun gücü nisbetinde bu kademedeki temsil ettirilmediği gerçeğini ortaya koyar.

Bu yüzden Başkanlık ve Başkanvekilliği görevlerinin önem ve etki derecelerini nazara alarak, Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun gücü nisbetinde bu kademe seviyesinde katılmaya sağlanabilmesi için 2 Başkanvekilliği görevine başından beri talip çıkmıştır. Gerek ikinci Birleşim ve gerekse 126 ncı Birleşim Meclis kararlarına karşı Anayasa Mahkemesine müracaatımız vardır; neticesini bekliyoruz. Şimdi, 126 ncı Birleşimde artırılan bir üyeliğin Kâtip olarak tâyini veya Başkanvekilliği olarak tâyini bahis konusudur. Bizim asıl talebimiz 2 Başkanvekilliğidir.

Böylece Cumhuriyet Halk Partisi Grubu 2 Başkanvekilliği, 1 İdare Âmirliği, 2 Kâtiplik görevlerini aldığı anda gücü oranında Başkanlık Divanına katılmış olacaktır.

Değerli arkadaşlarım; Meclisten aksine bir karar sadır olduğu takdirde Anayasa Mahkemesi kararı verilinceye kadar tanınacak olan veya tanınması karar altına alınacak olan bir Kâtiplik hakkımızı kullanmıyacağız.

Değerli arkadaşlarım; görüşlerimizi açık ifade ettik. Başkanlık Divanının önemi üzerinde uzunboylu konuşmaya, değerli milletvekillerimizin huzurunda lüzum hissetmiyorum. Çünkü değerli milletvekili arkadaşlarımızın en az bizim kadar Başkanlık Divanının Parlâmento hayatımızda taşıdığı önemi bilmektedirler. Başkanlık Divanına partilerin güçleri oranında katılmasını sağlamakta Yüce Meclisimizin titizlik göstermesinde sayılamıyacak kadar büyük yarar vardır. Burada her türlü münakaşa yapılır, ama üzerinde münakaşa yapılmaması gereken, Meclisin en başta gelen müessesesi Başkanlık Divanı müessesesi olmak lâzımgelir. Bu itibarla Anayasanın 84 ncü maddesi, Anayasa Mahkemesinin bir karar vesilesi ile ortaya koyduğu tefsir mahiyetindeki görüşü nazara alınmak suretiyle, illâ bir tüzük yapılsın ondan sonra tatbik ederiz, illâ Anayasa Mahkemesinden karar çıksın ondan sonra uyguluyoruz, şeklinde bir katı anlayış içine girmeksizin Parlâmentonun itibarını artırıcı bir davranış mahiyetinde Başkanlık Divanına Cumhuriyet Halk Partisinin gücü oranında katılmasını sağlamakta sayın milletvekili arkadaşlarımızın ve grupların yardımcı olmaları istiyoruz.

Saygılarımı sunarım. (C. H. P. sıralarından, alkışlar.)

BAŞKAN — Konu üzerinde başkaca görülecek sayın milletvekili?.. Buyurun Sayın Aras.

A. P. GRUPU ADINA SABAHATTİN ARAS (Erzurum) — Sayın Başkan, Yüce Meclisin sayın üyeleri; bu mevzuda Adalet Partisi Meclis Grubu temsilcisi olarak huzurunuzda bulunuyorum.

C. H. P. Grubunun sayın temsilcisinin ve Sayın Başkanın izahlarını dinledik. C. H. P. Grubu sayın temsilcisinin beyanları şu ifadeye bina edilmekte idi; Kâtipliğin altıdan yediye çıkarılmasına dair bir karar mevzuubahis değildir. Ve 126 ncı Birleşimdeki kararı zikrettiler; buna istinadettiler.

Elimizde 20 . 7 . 1970 tarihli 131 nci Birleşime ait Tutanak Dergisi mevcut. Burada bu münakaşalar sonuçlanmıştır... Oylamaya dair olan son kısmı arz ediyorum :

«**BAŞKAN** — O halde oyluyorum... Bir evvelki Genel Kurul kararıyla Başkanlık Divanının adedinin 14 e çıkarılması hali karşısında bunun 4 Başkanvekilliği olması suretiyle bir Başkanvekilliği daha ihdasını kabul edenler lütfen işaret buyursunlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmemiştir efendim.»

Şu halde, 14 ncü sandalya Divan Kâtipliği olarak Genel Kurulca kararlaştırılmış bulunmaktadır. Bundan sonra Başkanlık, C. H. P. Grupundan 14 ncü Divan üyesi olan Kâtiplik için bir isim bildirmesini istemiştir.

C. H. P. Grubu temsilcisinin izahları, daha önce yapılan müzakerelere göre elbette ki, bir hayli dar idi. Bu husus uzunboylu Yüce Mecliste konuşulmuştur ve biraz önce arz ettiğim gibi bir karara varılmıştır. Bu sebeple biz, bu mevzu üzerinde müzakerenin cereyan etmesinin neticeye müessir olacağı kanaatinde değiliz. Esasen C. H. P. Grup temsilcisinin kendi ifadelerine göre, bu husus hakkında Anayasa Mahkemesine başvurmuşlardır. Anayasa Mahkemesi henüz bu hususta bir karar itihaz eylememiştir. Bu kararın da çıkmasını beklemek icabeder kanaatindeyiz.

A. P. Grubu adına Yüce Meclisi sagiyle selâmlarım efendim. (A. P. sıralarından, alkışlar.)

BAŞKAN — Sayın Yağcı, grup adına mı görüşmek istiyorsunuz efendim?

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Evet efendim.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

C. H. P. GRUPU ADINA YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Muhterem Başkan, değerli arkadaşlarım;

Sözlerime başlarken evvelâ Başkanlık Divanının meseleyi Yüce Meclise vaz'ediş şekli üzerinde durmak istiyorum. Sayın Başkan, 13 Temmuz 1970 tarihli ve 126 ncı Birleşimde alınan kararla Başkanlık Divanı üye sayısının 13 ten 14 e çıkarılması ve bunun bir kâtip üyelik şeklinde C. H. P. ye verilmesi kararının alındığını ve C. H. P. nin kendisine verilen üçüncü kâtiplik için isim bildirmediğini, bu sebeple de bu hususta seçim yapılamadığı hususunu Yüce Meclise ifade etmiş bulunuyor.

Biz o zamanki müdafaalarımızda ve iddialarımızda arz ettik ki; İctüzüğün 5 ncı maddesiyle âmir hüküm mahiyetinde vaz'edilmiş bulunan Başkanlık Divanının 13 olan üyesinin 14 e çıkarılması İctüzüğün tadili mahiyetinde bir karardır; kanun prosedürüne tâbidir ve bu yolla ancak İctüzükte değişiklik yapılabilir; Genel Kurulun kararıyla böyle bir değişiklik yapılamaz. Ayrıca, üyeliklerin 14 e çıkarılması halinde dahi, kâtip üyelik değil, Başkanvekilliğinin, kuvvet oranları dikkate alındığı zaman, C. H. P. ye verilmesi gereğini Yüce Meclise bildirmiş bulunuyoruz. Bu bakımdan, kâtip üyeliği kabul etmediğimiz için, C. H. P. Grubu olarak elbette ki, isim de bildirmemiş bulunuyoruz.

Değerli arkadaşlarım; A. P. Grubu adına konuşan arkadaşımız, bu meselenin geçen dönem içinde müzakere edildiğini, bu defa müzakere edildiğini, bu defa müzakere edilmesinin lüzumsuzluğunu ve C. H. P. Grubunun Anayasa Mahkemesine müracaat ettiğini, Anayasa Mahkemesi kararının sonucunun beklenmesinin iktiza ettiğini ifade etti. Biz, A. P. Grubu sözcüsü arkadaşımızın bu meselenin bir defa daha huzurda görüşülmesinin lüzumsuzluğu hakkındaki görüşüne iştirâk edemiyoruz. Zira, Başkanlık Divanının taksim şeklinden anlaşılacağı üzere, mesele; «14 e çıkarılmış Başkanlık Divanı sayısında artan bir üyeliğin Başkanvekilliği olması iktiza eder mi, etmez

mi ve bu, Başkanvekilliği olduğu takdirde hangi gruba verilecektir?» meselesidir. Bu mesele, geçen dönemde görüşülmüş bir konu değildir arkadaşlarım.

Bundan başka, Anayasa Mahkemesi kararını elbette verecektir, fakat tüzük tadili mahiyetinde olan ve kanun prosedürüne tâbi olarak Yüce Meclisten geçirilmesi iktiza eden bir husus A. P. nin çoğunluk oylarıyla Genel Kurulda karara bağlanmış bulunmaktadır ve geçen sene tatbiki devam edilmiştir, bu sene de, Anayasa Mahkemesinden karar çıkıncaya kadar tatbiki devam edilecektir. O halde, bu meselenin görüşülmesi, Anayasa Mahkemesi kararı çıkıncaya kadar zaruridir, elzemdir.

Değerli arkadaşlarım; «artırılan bir üyelik, kâtiplik mi olsun, Başkanvekilliği mi olsun ve Başkanvekilliği olmasına karar verisek bu, hangi gruba verilsin?» meselesinin incelenmesinden evvel, İçtüzüğün 5 nci maddesinde ifadesini bulan ve Başkanlık Divanı sayısını 13 rakamıyla tesbit etmiş olan hükmün bugün dahi mevcud olduğu kaziyesinden hareket ederek, bu halde dahi C. H. P. Grubunun Anayasanın 64 ve 85 nci maddeleri muvacehesinde Başkanlık Divanında salâhiyetleri, yani yetkileri ve görevin önem ve etkisi bakımından hangi görevleri alması iktiza ettiği meselesini bir defa gözden geçirmekte fayda vardır.

Değerli arkadaşlarım; İçtüzüğün 5 nci maddesi bir Başkan, üç Başkanekili, üç idareci üye ve altı Kâtiplik olmak üzere Başkanlık Divanını 13 rakamıyla tesbit etmiştir. Elbetteki Anayasanın Başkan için tanıdığı bir kısım haklar Başkanın şahsına verilmiş ve Başkanvekilleri tarafından hiçbir zaman kullanılması mümkün olmayan haklar dikkate alınır ve Başkanvekillerinin Başkan adına Yüce Meclisi idare etmesi ve karar alma yetkileri nazarı itibara alınır; etkileri, yetkileri ve önemleri bakımından Başkanlık, Başkanvekillikleri, idareci üyelikler ve kâtipliklerle kıyaslanmayacak kadar önemli mevkiilerdir arkadaşlar.

Biz C. H. P. Grubu olarak, Anayasanın 84 nci maddesinde ve 85 nci maddesinin ikinci fıkrasında ifadesini bulan hükümler karşısında

C. H. P. Grubunun kuvvet oranı nazarı itibara alınır, 13 rakamı esas itibarıyla dahi; iki Başkanvekilliği, bir idareci üyelik ve iki kâtipliğin C. H. P. Grubuna verilmesi iktiza ettiği hususunu iddia ediyoruz ve bunu da huzurunuzda ispat etmek istiyoruz.

Değerli arkadaşlarım..

BAŞKAN — Sayın Yağcı, dün fiili seçim yapılmış olmasına göre üç başkanvekili seçilmiştir. Şu halde Başkanvekilliğinin 4 e çıkmasını istiyorsunuz, değil mi efendim? Dün seçim yapıldı çünkü. Üç Başkanvekili seçildi. Yeni yapılacak seçimin Başkanvekilliğine aid olması ve adedinin de 4 e çıkmasını istiyorsunuz...

C. H. P. GRUPO ADINA YUSUF ZİYA YAĞCI (Devamla) — Efendim, C. H. P. Grubu olarak Anayasa Mahkemesine müracaatımız vardır; biz 13 rakamı üzerinden iki Başkanvekilliğinin C. H. P. Grubuna aid olduğu görüşünde ısrar ediyoruz. Ancak, 13 Temmuz 1970 tarihinde 126 ncı Birleşimde alınmış olan karar geçen yıldan bu zamana kadar tatbik edildiğine göre ve Anayasa Mahkemesinin kararı çıkıncaya kadar da tatbik edileceğine göre, bu takdirde dahi C. H. P. Grubuna iki Başkanvekilliği verilmesi gereğini ispat etmek üzere konuşuyorum efendim.

Arkadaşlarım, Anayasanın 84 ncü maddesini bir defa daha okumakta fayda görüyorum:

«Meclislerin Başkanlık Divanları, o Meclisteki siyasi parti gruplarının kuvvetleri ölçüsünde Divana katılmalarını sağlayacak şekilde kurulur.»

Şimdi, 13 Temmuz tarihli müzakereleri hafızalarımızda yoklayacak olursak, A. P. Grubu adına konuşan arkadaşlarımın bir iddiası var; bunlar derler ki, efendim bu kuvvet oranında Grubu olan partilerin üye sayılarının toplamı esas alınır... İddiaları budur. Yani, demek isterler ki, grupu olmayan bağımsız üyeler veya grup kuramamış partilerin mensubu üyeler, oranın hesabında nazarı itibara alınmaz. Anayasanın 84 ncü maddesindeki; «...parti gruplarının kuvvetleri ölçüsündeki...» cümlesini bu şekilde anlarlar. Aslında bu cümlelerin bu şekilde anlaşılmasına imkân yoktur arkadaşlarım. Aslında Anayasanın 84 ncü maddesinden anlaşılacak husus, bizim görüşümüze göre; parti gruplarının Başkanlık Divanında kuvvetleri oranında tem-

sillerini imkân dâhiline sokmaktan ibarettir. Yoksa, bir bağımsız üyenin veya grup kuramamış bir partiye mensup üyenin Başkanlığa adaylığını koyması ve Yüce Meclisin ekseriyet oylarını alması halinde seçilmesine mâni bir hüküm var mıdır arkadaşlar? Bu takdirde ne olacak? Başkanlık Divanında bağımsız üye, Yüce Meclisin ekseriyet reylerini almış olmasına rağmen, 84 nci madde buna mânidir diye, seçilmiş olan bir üyeyi seçilmekte alımı koyacaksınız arkadaşlarım?

Efendim, buna daha çok misaller verilebilir. Anayasanın 84 ve 85 nci maddelerinde siyasi parti gruplarından bahsedildiğini biraz evvel arz ettik. Bu, siyasi parti gruplarına öncelik tanınmasından başka bir şey değildir. Fakat madde hiçbir zaman siyasi parti grupları dışında bağımsız milletvekillerinin Meclis faaliyetlerini yasaklayan bir hükmü ihtiva etmemektedir. Anayasa koyucu eğer bağımsızların Meclislerin bütün faaliyetlerine oranlarına göre katılmalarını istemiş olsaydı bunu açıkça ortaya koyardı.

Değerli arkadaşlarım; hâlen yürürlükte bulunan Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 23 nci maddesinin üçüncü fıkrası, biraz evvel arz ettiğim şekilde, müstakil milletvekillerinin Başkanlık Divanına da seçimle gelinen diğer mevkilere de her zaman adaylıklarını koyabileceklerini göstermektedir.

Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Türkiye Büyük Millet Meclisinde Denetlenmesinin düzenlenmesi hakkındaki 468 sayılı Kanununun 1 nci maddesini de okuyalım:

«Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisinde mevcut siyasi parti grupları ve siyasi parti grubuna mensubolmayanlar bu Meclisin kontenjanı içinde o Meclisteki sayılarının, boş üyelikler hariç, üye tamsayısına nisbet edilmesiyle bulunacak yüzde oranına uygun olarak temsil edilir.»

Daha bu misalleri 77 sayılı ve 16 . 10 . 1960 günlü Uzun Vâdeli Plânın yürürlüğe konulması ve bütünlüğünün korunması hakkındaki Kanununun 2 nci maddesi gibi daha birçok kanun ve bu kanunların muhtevası olan maddelerle ispatı mümkündür.

Şu vaziyete göre 84 nci maddeyi katı ve dar bir mânada anlamaya imkân yoktur arkadaşlarım. O halde oranlarda esas ne olacaktır?

Oranlarda esas boş üyelikler hariç, Meclis üye tam sayısının orana esas alınmasıdır. Bu da bugün için 446 rakamıdır arkadaşlar.

Şimdi, istersek 446 sayısına göre oranı hesabedelim, isterseniz Adalet Partisi sözcülerinin ifade ve iddia ettikleri gibi, grupların üye sayılarının toplamına göre oranları hesabedelim yine isterseniz oran nisbeti ne olursa olsun, Anayasa Mahkemesinin kararı gereğince grupu olan Güven Partisine Divanda bir üyelik temsil hakkı verildiğine göre, 12 üyeliğin etki, önem ve yetki derecelerine göre taksiminde, Adalet ve Cumhuriyet Halk Partisi arasında, Adalet Partisinin Cumhuriyet Halk Partisine, Cumhuriyet Halk Partisinin Adalet Partisine göre oranlarını esas alalım, her üç halde de Cumhuriyet Halk Partisinin, 13 rakamı esas itibarıyla iki başkanvekilliğini istemeye hakkı vardır. Bu hakkın kendisine teslimi de mecburi ve zaruridir. Ama çoğunluk oylarına güvenerek bunu reddetmek de kolay olmaktadır, geçen sene bunun emsalini verdiniz.

BAHA MÜDERRİSOĞLU (Konya) — Geçen sene bu cihet karara bağlandı beyefendi.

C. H. P. GRUPU ADINA YUSUF ZİYA YAĞCI (Devamla) — Geçen sene bu cihetin karara bağlanmadığını iddia etmiyorum. Evet, karara bağlanmıştır, ama diyorum ki; C. H. P. Grubu, İçtüzüğü'nün 5 nci maddesindeki Başkanlık Divanı sayısının 13 olması halinde dahî 2 başkanvekilliğine hakkı vardır, bunu istemek hakkıdır. Kaldiki, Divan üye sayısının 14 e çıkarılması halinde, geçen sene 13 Temmuzda verilmiş kararda olduğu gibi, bu artırılan bir üyeliğin kâtiplik olarak verilmesi haksızlıktır. 13 rakamı üzerinden iki başkanvekilliği almaya, Anayasanın 84 ve 85 nci maddelerine göre hakkı olan bir gruba, üye sayısının 14 e çıkarılması halinde ikinci başkanvekilliğinin verilmesi mecburiyeti vardır. Bunu arz ve ispat etmek istiyorum.

Değerli arkadaşlarım; C. H. P. Grubu adına benden evvel konuşan Sayın Kemal Önder Arkadaşım rakamlar verdi. Boş üyelikler hariç, üye tam sayısının orana esas alınması halinde, yani 446 rakamının orana esas alınması halinde Adalet Partisi Grubunun yüzde oranı % 52,2; C. H. P. min % 32; Güven Partisi

Grupunun % 2,9 dur. Tarafsızlar da % 13 nisbetini tutmaktadır.

Grupu olan A. P., C. H. P. ve G. P. nin üye sayısı yekûnu 388 dir. Bu rakamı oranda esas alırsanız A. P. nin yüzde oranı % 60, C. H. P. ninki % 36,60 ve G. P. ninki % 3,35 tir. Bu duruma göre, rakamların hangisini ele alırsanız, bir üyelik ki, ister kâtiplik, ister idareci üyelik halinde olsun, G. P. ne verildiği takdirde geriye bir Başkan, üç başkanvekilî, iki idare âmirlîği ve altı kâtiplik kalmaktadır. Bunu, Anayasanın 84 ncü ve 85 nci maddesinin ikinci fıkrasında ifadesini bulan hükümler muvacehesinde dikkate alacak olursak, C. H. P. hiçbir zaman A. P. üye sayısının % 50 si nisbetinde olmamıştır, yani A. P. üye sayısı C. H. P. üye sayısının hiçbir zaman % 200 ünden fazla olmamıştır. İhracedilen ve ayrılan milletvekillernden sonra kalan rakam itibariyle de bu nisbet hiçbir zaman böyle değildir.

Bir Başkanlık, A. P. çoğunluk partisi olması sebebiyle, kendisine veriliyor. Seçimi de yapmıştır.

KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Başkan, tarafsızdır.

C. H. P. GRUPU ADINA YUSUF ZİYA YAĞCI (Devamla) — Başkanın tarafsızlığı kadar Sayın Bağcıoğlu başkanvekilleri de bitaraftır, Divan kâtipleri de bitaraftır, bunu da hâtırlatırım. Esas olan Başkanlık Divanının tarafsızlığıdır, yalnız Başkanın tarafsızlığı değil.

Kaldığı arkadaşlarım, Anayasanın Başkan için tanıdığı özel haklar vardır. Bu hakları başkanvekilleri, idareci üyeler Başkan adına kullanamazlar. Şu hale göre, Başkanın önemini, yetkisini ve yetki derecesini başkanvekilleri ve diğer üyeliklerle kıyaslama imkânı yoktur. İki başkanvekilliği de Adalet Partisine verildiği takdirde bir Başkan, iki başkanvekilî, bir idareci üye, dört tane kâtip, nisbet itibariyle her üç rakamın çok üstünde bir oranı A. P. Grupu almıştır. Bu da Anayasanın 84 ncü maddesine aykırıdır, haksızlıktır arkadaşlarım.

C. H. P. nin her halükârda A. P. üye sayısına göre ister oranı, ister boş üyelikler hariç, Meclis üye tamsayısını esas alın, isterseniz

A. P. ile C. H. P. üyelerinin sayılarının yekdiğerine oranını esas alınız, C. H. P. ne, önem ve etki derecesi itibariyle iki başkanvekilliği, bir idareci üyelik ve iki kâtipliğin, 13 rakamı esas itibariyle verilmesi şarttır ve mecburidir, ama bunu oy çoğunluğu ile geçen sene reddetmiş bulunuyorsunuz. 13 rakamına göre bu hakka sahibolan bir gruba, Divan üye sayısının bir üye daha artırılıp 14 e çıkartılması halinde, iki başkanvekilliğinin verilmesi çok daha haklıdır. Asıl bunun müzakeresi yapılmamak icabeder. Biz, A. P. adına konuşan arkadaşımızdan, müzakere yapılmaması lâzımgelen hususun bu olduğunu ifade etmesini isterdik.

Değerli arkadaşlarım; biliyoruz, Başkanlığın konuyu vazediş şekline göre A. P. nin takınacağı tavrı aşağı yukarı tahmin ediyoruz.

BAŞKAN — Sayın Yağcı, Başkanın sunuşu kendi şahsi sunuşu değildir. Başkan, Riyaset Başkanlığında toplanan yetkili grup reisvekillerinin veya yetkililerinin almış olduğu kararı getirmiş, Genel Kurula arz etmiştir. Bunda da ifade etmişimdir; G. P. Grup yetkilisi ile A. P. Grup yetkilisinin ittifakına rağmen C. H. P. Grup yetkilisi ittifak edememiştir şeklinde beyanda da bulunmuşumdur. Benim bir ortaya koyuş şeklim yok. Kotarılmış, yapılmış bir mevzuu getirdim, Genel Kurula arz ettim. Bunu böyle kabul etmenizi istirham ederim.

C. H. P. GRUPU ADINA YUSUF ZİYA YAĞCI (Devamla) — Sayın Başkan, meselemin Yüce Meclise vazedilmiş veya ortaya konuş şeklini şahsi fikriniz olarak iddia etmedim. Meselenin Başkanlıkça ortaya konuş şekli dedim. Binaenaleyh, bunun şahsi kararınız olduğu iddiasını ileri sürmedim. Bu elbette ki, Başkanlık Divanı kararı olacaktır. Ama bunu Yüce Meclise vazedenden, bugün Başkanlık mevkiini işgal ettiğimize göre, sizsiniz. Ben de bunu bu şekilde ifade ediyorum. Sözlerimde bir kastı mahsus yoktur.

Arkadaşlarım; 13 üyelik halinde dahi iki Başkanvekilliğine Anayasanın 84 ve 85 nci maddeleri gereğince hakkı olan bir gruba 14 ncü üyeliğin Başkanvekilliği şeklinde verilmesinde mecburiyet ve zaruret olduğu ve Anayasanın 84 ncü maddesinin ifade tarzına ve mânasına uygun düşeceği kanaatini tekrar eder, Yü-

ce Meclisi C. H. P. Grubu adına saygı ile selâmlarım. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Konu üzerinde görüşmek isteyen başka sayın üye?

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Şimdi muhterem arkadaşlarım, 7 nci ayda müzakeresi yapılmış bir konu Riyaset tarafından tekrar müzakereye vaz edilmiştir, bu tamamıyla usulsüzdür. 131 nci birleşimde Başkanlık Divanı teşkil eden zevat Sayın Fikret Turhangil ile Sayın Memduh Ekşi'dir. Tesadüf yine aynı. O zaman C. H. P. Grup sözcüsü Sayın Reşit Ülker'dir. Sayın Reşit Ülker, biraz evvel grup sözcülerinin beyan ettikleri bütün sözleri burada söylemiştir. Ondan sonra da kâtiplikle başkanvekilliği oya sunulmuş, Reşit Ülker arkadaşımız Reis beye, «Önce Başkanvekilliğini oya sunun» demiş, Sayın Başkan da bu talebi uygun görmüş, önce Başkanvekilliğini oya sunmuş. Bu reddedilmiş, A. P. Grup sözcüsünün zabıtlardan okuduğu gibi, kâtiplikte karar kılınmış, 7 nci ayda. Sayın Başkan bu müzakereleri gayet açık olarak, isim zikrederek, makam zikrederek beyan etmiş, karara bağlanmış.

O günden bugüne kadar gruplarda bir değişiklik olmamış, A. P. den bir üye ayrılmış, C. H. P. den bir üye ölmüş, o da bir üye eksilmiştir. Grupların oranlarında en küçük bir değişiklik yok. O halde yaptığımız müzakere nedir? Meclis, verdiği kararları bâzi baskılarla değiştirecek midir?

Meclisin kararına saygı gösterilmesini, 7 nci ayda karara varılan bir hususun yeniden müzakere mevzuu yapılmamasını ve bu kararın icrasını Sayın Riyasetten rica ediyorum. Bu meseleyi bir daha müzakereye hakkımız yoktur, tekriri müzakere açılmamıştır.

Saygılarımı arz ederim.

BAŞKAN — Efendim, 2 nci toplantı yılımızdır, o ise dönem (3) toplantı yılı (1) in kararı idi. O zaruret de A. P. bünyesinden bâzi milletvekillerinin ayrılmasından ileri gelmiş bir hal idi.

Dönem (3) toplantı yılı (2). Başkanlık Divanı her yıl için seçilir. Bu bakımdan Başkanlık Divanının her yıl tereküp tarzının Genel

Kurulun oyuna arzı suretiyle netice istihsalinin tekriri müzakere şeklinde mütalâa edilmemesi gerekir. Bu yönüyle bugünkü müzakere sonunda tekrar Başkanlık Divanının üye adedinin 14 e çıkarılması hususunu ve bunun makam olarak oylanması cihetini ve badehu da bu sandalyenin hangi siyasi partiye verilmesi gerektiği hususuna mütedair kararı Genel Kuruldan alacağım.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Sayın Başkan, aynı konuda, Ataöv'ün sözleri üzerine usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun, Sayın Ülker.

REŞİT ÜLKER (İstanbul) — Değerli arkadaşlarım, Sayın Ataöv önemli bir konuya temas ettiler. Bu Meclis 9 yıl bir usulü kabul etti. 9 yıllık usul şu idi; bu 9 yıllık süre esnasında oranların tesbiti için boş üyelikler hariç, yani bugün 4 üye çıkarıldıktan sonra geri kalanın üzerinden hesap yapılmakta idi.

Adalet Partisi geçen sene, yani Temmuz ayı diye bahsettikleri, bundan evvelki bu konunun konuşulduğu zamanda, 9 yıllık tatbikatı terk etmek suretiyle kendi emellerine, kendi makatlarına uygun gelecek, fakat Anayasaya aykırı bir tatbikatı burada oyları ile kabul ettiler.

Şimdi Sayın İhsan Ataöv, bunu ret ve inkâr ediyorlar. Yani «Bizim 9 senedir tatbikatımız olan bir konuda başka bir tatbikat yapılmaz» diyorlar. Ben kendilerine katılıyorum. Öyle ise yapılan büyük bir yanlışlık vardır, bu yanlışlığın düzeltilmesi lâzımdır. Cumhuriyet Halk Partisi Anayasaya uygun görüşünü her zaman aynı şekilde ifade etmiştir. 13 ten 14 e çıkarmak, bir Başkanvekili değil, iki Başkanvekili almak konusundaki görüşünü devamlı olarak, muntazam şekilde, zamanında Yüce Meclise bildirmiştir.

Şimdi, Sayın İhsan Ataöv'ün görüşü, doğru bir görüştür, 9 senelik tatbikata dönülmesi lâzımdır. Yüce Meclisin bunu kabul ederek 9 senelik tatbikata dönmesi lâzımdır. Bunun neticesinde de soruşturma hazırlık komisyonunun da buna benzetilmesi lâzımdır. O zaman soruşturma hazırlık komisyonu için 9 senelik tatbikatı değiştirmişlerdi. Soruşturma hazırlık komisyonunda buna uymak lâzımdır. Ben, görüşlerine

katılıyorum. Saygılarımla. (C. H. P. sıralarından alkışlar)

BAŞKAN — Bir hususu arz edeyim; Başkanlıkta vâkı olan toplantılar grup yetkilileri ile yapılmaktadır. Güven Partisi Grubu ile Adalet Partisi Grubu, bugünkü teklifte ve dünkü teklifte ittifak halindeydiler. Yalnız Halk Partisi bu fikre katılmamıştır.

Müzakereler bitmiş bulunmaktadır.

HİLMİ OKÇU (Manisa) — Bir hususu arz etmek istiyorum, Sayın Başkanım.

BAŞKAN — Buyurunuz efendim.

HİLMİ OKÇU (Manisa) — Sayın Başkan, değerli üyeler;

Burada üzerinde tereddütle durduğumuz husus şu; kanunlar hiyerarşisinde tavan aslında Anayasadır. Aslında İktüzük Anayasa ile sürtüşme halinde olmaması lâzımgelir idi. Anayasamın 84 ve 85 nci maddeleri bu sürtüşmeleri bertaraf etmek için İktüzükte kuvvetler oranını iyi inikâs ettirebilmek için «... ona göre tanzim edilir» diyor.

Şimdi burada, Divanda bir üyelik artırma durumu var. Bu tadil midir, ilâve midir, değil midir? Bu münakaşa edilebilir, fakat bizim İktüzüğümüz, halen tatbik edilen İktüzük, malesef 1927 den beri çok ihtiyarlanmış. O İktüzüğün tadilatını da sayıyor, 232 nci maddede diyor ki; «İktüzük, evvel emirde Anayasa Komisyonunda müzakere edilir, aynı kanun prosedürü içerisinde müzakere ve intacedilir.»

Hal böyle olunca biz buradaki tadilleri, bilmiyorum, daima Meclis kararlariyle yapar duruma geldik. Prosedür doğru mu, değil mi? Ben, derim ki; «Acaba bu mesele Anayasa Komisyonuna havale edilse, bu imkân olur da Mecliste müzakeresi suretiyle intacedilebilir mi, bu mümkün müdür, yoksa bu tadilat İktüzük tadili niteliğinde midir, değil midir, bu yönden halli cihetine gidebilmek imkânı var mıdır?»

Fikrim bundan ibarettir. Hürmetler ederim.

BAŞKAN — Başkaca görüşmek isteyen sayın üye? Yok.

20 . 7 . 1970 tarih ve 131 nci Birleşimin tutanak özetini zapta geçmesi bakımından arz ediyorum.

Sayın Önder, Başkanlık Divanındaki sandalyenin geçen Birleşimde oya sunulmamış olduğunu ifade ettiler. Bu özetle, «Başkanlık

Divanı üye sayısının 14 e çıkarılması ve 14 ncü üyeliğin Cumhuriyet Halk Partisi Grupunca temsil edilmesi hususları önceki Birleşimde kabul edilmiş olduğundan...» Şu hale göre Başkanlık Divanı üye sayısının 14 e çıkması Genel Kurulun oyuna arz edilmiş, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu tarafından temsili Genel Kurulca kararlaştırılmış.

«Bu birleşimde de bu üyeliğin, Başkanvekilliği, idareci üyelik ve Divan kâtipliği olması hususunda yapılan görüşmelerden sonra, Cumhuriyet Halk Partisi Grupuna verilecek olan 14 ncü üyeliğin Divan kâtipliği olması kabul olundu.» denmektedir.

Şimdi yapacağımız, Sayın Genel Kuruldan istihsal edeceğimiz karar, demin de arz ettiğim veçhile, Başkanlık Divanı üyesi adedinin 14 e çıkarılması hususudur. Bunun Cumhuriyet Halk Partisine tahsis edilmesinin oylanması ve bu ihdas edilmiş bulunan sandalyenin kâtiplik olması hususudur.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Sayın Başkan, burada bir hususu hatırlatmama izin verir misiniz?

BAŞKAN — Estağfurullah, buyurun.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Sayın Başkanlık, istihsal edilecek bu kararla İktüzüğün 15 nci maddesindeki Başkanlık Divanı üye sayısını 13 ten 14 e çıkarılması hususu olduğunu ifade etmiştir. Başkanlık Divanı üye sayısının 13 ten 14 e çıkarılma hususu İktüzük tadili mahiyetinde midir, değil midir? Başkanlık bu ciheti açıklasın, efendim.

BAŞKAN — Efendim, bunu Başkanlık Divanında grup yetkilileri ile görüşmemizde böyle bir hususu tartışmış değiliz.

Demin de arz ettiğim gibi Başkan, şu andaki Başkan, yukarda grup yetkilileri ile alınmış olan kararları Genel Kurula getirmekte ve arz etmektedir. Bu, yoktur.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Yani, şimdi tüzükte bir değişiklik..

BAŞKAN — Böyle bir tartışmaya giremeyiz efendim.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Getirilen teklifte değişiklik vardır, Başkanlıkta bir değişiklik getirilmektedir. Bu, tüzük tadili mahiyetinde midir, değil midir? Ya evet veya hayır diye cevap verin.

BAŞKAN — İşte biz, Genel Kurula arz ediyoruz durumu.

III ncü dönemin 2 nci toplantı yılında Başkanlık Divanı sandalye adedinin 14 e çıkması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İhdas edilen sandalyenin Divan Kâtipliği olması hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

YUSUF ZİYA YAĞCI (Ankara) — Kâtipliği kabul etmiyoruz efendim.

BAŞKAN — İhdas edilen bu sandalyenin Halk Partisine verilmesi icabettiği hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

KEMAL ÖNDER (İzmir) — Aday vermiyoruz efendim.

BAŞKAN — Şimdi efendim, Başkanlık Divanı Kâtip üye isminin gelecek birleşime değin, Halk Partisi Grup Başkanlığı tarafından Başkanlığımıza tevdiini rica ediyoruz.

KEMAL ÖNDER (İzmir) — Vermeyeceğiz efendim.

BAŞKAN — Efendim, veriniz diye bir zorlayıcı kuvvet yoktur. Pek tabii vermezsiniz.

3. — Komisyonlara üye seçimi.

BAŞKAN — Şimdi, komisyonlarımızın, yine Anayasamızın 84 ve 85 nci maddesinden mülahem, bâzılarının üye adedinin yükseltilmesi ve bâzılarının da azaltılması gerekmektedir. Bu, siyasi parti gruplarının mutlak temsili ve kuvvetleri oranında temsili prensibinden ortaya çıkmaktadır.

Bunlar üzerinde gruplar, Adalet Partisi Grubu yetkilisi, Halk Partisi Grup yetkilisi ve Güven Partisi Grup yetkilisi ile Başkanlıkta yaptığımız toplantıda ittifak etmişlerdir.

KEMAL ÖNDER (İzmir) — Neye ittifak etmişlerdir?

BAŞKAN — Komisyonlardaki temsil adedine, temsil oranına ittifak etmişlerdir.

Şimdi bunların tümünü okuyacağım. Vakti tasarrufla kullanma bakımından tümünü oylarınıza arz edeceğim, ayrı ayrı değil.

Tümünün okunup oylarınıza arz edilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul buyuranlar... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Millet Meclisi mevcutları

Komisyon adı	Üye adedi	A.P.	C.H.P.	G.P.	Bağımsız
		233	142	13	58
Dilekçe Karma	18	9	6	1	2
Sayıştay	20	12	7	1	
Meclis Hesaplarını İnceleme	12	7,20	4,39	0,40	
Kitaplık Karma	4	2	2		
Anayasa	20	12	7	1	
Plân	35	21	9	1	4
Adalet	20	12	7	1	
Çalışma	20	12	7	1	
İçişleri	20	12	7	1	
Gümrük ve Tekel	20	12	7	1	
Dışişleri	25	15	9	1	
Sanayi	20	12	7	1	
Millî Eğitim	20	12	7	1	
Maliye	20	12	7	1	
Millî Savunma	25	15	9	1	
Ulaştırma	20	12	7	1	
Bayındırlık	20	12	7	1	
Sağlık ve Sosyal Yardım	20	12	7	1	
Ticaret	20	12	7	1	
Tarım	20	12	7	1	
Kamu İktisadi Teşebbüsleri Karma	35	18	11	1	5
İmar ve İskân	20	12	7	1	
Turizm ve Tanıtma	20	12	7	1	
Köy İşleri	20	12	7	1	
Enerji ve Tabii Kaynaklar	20	12	7	1	
Orman	20	12	7	1	
Gençlik ve Spor	20	12	7	1	

BAŞKAN — Komisyonların teşkil edilmesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

KEMAL ÖNDER (İzmir) — Efendim ben daha evvelden söz rica etmiştim. Mamafih, Başkanlık Divanının sunuş tarzını tavzih etmek mecburiyetindeyim. Çünkü, Başkanlık Divanında partimi temsil eden benim. Bu itibarla, Başkanlık Divanında alınan karara göre, burada bir sunuş yaptınız, bu sunuşa göre de oylama oldu.

Şimdi, yaptığınız sunuşta bize göre bir hata vardır. Lütfeder söz verirsiniz bunu tavzih etmekte fayda görüyorum efendim.

(A. P. sıralarından «oylandı» sesleri.)

BAŞKAN — Komisyonların tereküp tarzına dair olan listeyi de oylarınıza arz ettim. Kabul edilmiştir. Usule riayet edelim, buyurun oturun.

Grup yetkililerinin gelecek birleşimde tanzim edilecek oy puslalarına esas olmak üzere okunan oranları ve adedleri nisbetinde adaylarını Başkanlık Divanına vermelerini rica ederim.

Bu arada bağımsız milletvekilleri de hangi komisyona aday olmak istediklerini Başkanlığa bildirsınler. Başkanlık olarak oylama esnasında bağımsızların taleplerini de Genel Kurula arz edelim.

Buyurun Sayın Kemal Önder, komisyonlarla ilgili usul hakkında.

KEMAL ÖNDER (İzmir) — Değerli arkadaşlarım; Başkanlık Divanında, Başkanlıkça komisyonlara hangi parti gruplarının hangi oranda katılması gerektiği hususu hesaplanmıştır...

BAŞKAN — Başkanlık Divanından mı bahsediyorsunuz efendim?

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Evet efendim.

BAŞKAN — Başkanlık Divanı meselesi bitti...

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Sunuşunuzu tavsiz edebilmem için bu konuda...

BAŞKAN — Başkanlık Divanı meselesini tartıştık, görüştük, kapattık. Komisyonların te-rekküp tarzına mütedair olan listenin tümü bir arada okunup oylanacağını arz ettim. Ben zannediyorum ki, komisyonların teşkili ile Başkanlık Divanı arasında, yani sizin yukarıdaki beyanınız benim yaptığım işleme uymamaktadır. Siz komisyon seçimlerinden mi bahsediyorsunuz Başkanlık Divanından mı?

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Başkanlık makamını işgal eden arkadaşımız soğukkanlılığını muhafaza ettiği takdirde neden bahsettiğimizi anlayacaklardır. (A. P. sıralarından gürültüler.)

BAŞKAN — Ben anlıyorum beyefendi, çok rica ederim.

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Biz elbetteki Başkanlık Divanı konusu...

BAŞKAN — Sözüünüzü kestim efendim. Bir dakika.

Sayın Önder, talepleriniz, hareketlerinizin Genel Kurulun müşahadesi altında cereyan etmektedir. Ben Başkanlık Divanından bahsetmeniz dolayısıyla, beyanınız arasına girdim. Eğer siz Başkanlık Divanının teşkili tarzından bahsediyorsanız ben size onun için söz vermedim. Ben size, komisyon seçimleriyle ilgili husus hakkında söz verdim. Bu husus hakkında buyurun.

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Sayın Başkan acele etmediği takdirde elbetteki komisyonlar üzerinde Sayın Başkanlık Divanının sunuş tarzını (A. P. sıralarından gürültüler)

Sinirlenmeyin efendim, sinirlenmeyin, acele etmeyin...

BAŞKAN — Sayın Önder; bana hitabederek konuşmayınız, bakınız mikrofonu öyle koymuş-

lar. Ben duyuyorum, burada tesisat var, duyuyorum, merak etmeyin.

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Başkanlık makamını işgal eden arkadaşımızın, Başkanlık Divanında, yani A. P. grup temsilcisinin, C. H. P. Grup temsilcisinin, G. P. grup temsilcisinin bir araya gelerek yaptığı müzakere neticesinde varılan sunuşu hatalı bulduğum için tavzih etmek üzere huzuruza geldim. Oldu mu Sayın Başkan

BAŞKAN — Efendim, bana hitabemeyiniz dedim. Karşılıklı birbirimizi murakabe, muahaze edecek durumda değiliz beyefendi.

İHSAN ATAÖV (Antalya) — Tavzih edecekmiş, Temyiz Mahkemesi misin?

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Değerli arkadaşlarım, «Halk Partisi grubu komisyonların terkihi hakkındaki görüşünü aynen muhafaza etmektedir» dedik. Nerede? Başkanlık Divanına Halk Partisi grubu adına katıldığım toplantıda. Ama Mecliste Sayın Süleyman Demirel için kurulan bir komisyon sebebiyle değişiklik kararı alınmış ve bu değişiklik kararına göre tarafsız üyelerin katılması önlenmiş, Meclis tam sayısına göre değil...

KEMAL BAĞCIOĞLU (Çanakkale) — Komisyon teşkili ile ilgili konuşmuyor Sayın Başkan.

BAŞKAN — Görüyorum beyefendi, görüyorum. Muhterem arkadaşımız meselenin içine girmek istemiyorlar.

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Parti gruplarının tümüne göre, parti güçleri hesaplanarak komisyonlardaki oranın, yani her parti grubunun teşkil edeceği sandalye adedi tesbit edilir şeklinde bir kaideye varılmış. Biz, mevcut eski görüşümüzü muhafaza etmek kaydıyla son alınan karara göre, yapılmış bulunan komisyon hesabı, komisyona partilerin katılma oranını gösteren hesap, bir matematik işlem olduğu için itiraz etmedik. Yoksa, Başkanlık Divanının Meclise sunduğu gibi esasta da birlik ve beraberlik içinde olduğumuz için «evet» demiş değiliz. Biz, Anayasa Mahkemesine müracaat etmişiz. Anayasa Mahkemesinden karar gelinceye kadar, alınmış karar gereğince, Sayın Başkanlık tarafından komisyonların oranlarının tesbiti bir hesap meselesi olduğuna göre, bu hesap mesele-

sinin, doğru olduğunu kabul etmişiz. Tavzih etmek için huzuruza çıktım.

BAŞKAN — Tavzih edeyim Sayın Önder, tavzih edeyim.

Sayın Önder, prensiplerde C. H. P. nin fikrini muhafaza ettiğini ve verilen oranlara itirazları bulunmadığını ifade etmiştir. Yani bu demektir ki, C. H. P. nin bu mesele çıktığından bu yana, münhaller müstesna, oranların tüm parlömanterlerin yekûnuna göre hesaplanması fikriyatını savunmuşlar, fakat bu adedi tavzihe muvafakat ettiklerini de beyan etmişlerdir.

Demek istediğinizi açıkladım mı efendim?

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Diyeceğimiz yok efendim. Yalnız, bu açıklama yapılmıştır. Teşekkür ederiz.

BAŞKAN — Yani oranların, siyasi parti gruplarının toplamına göre değil, parlâmentonun tümü üzerinden hesaplanması fikrini savunduğunuzu zapta geçirdim.

KEMAL ÖNDER (Devamla) — Evet, teşekkür ederim.

BAŞKAN — G. P. ile A. P. bunun karşısında bulundular. Fakat bu listedeki oranların adedi tevziatına bir itirazı bulunmadığını C. H. P. ifade etmiştir.

Efendim; gündemimizde başkaca görüşülecek bir husus bulunmadığı cihetle, Genel Kurulun almış olduğu karar veçhile 7 Aralık 1970 Pazartesi saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 15,58

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

16 NCI BİRLEŞİM

27 . 11 . 1970 Cuma

Saat : 14,00

I

A -.BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Başkanlık Divanında açık bulunan bir üyelik için seçim.

2. — Komisyonlara üye seçimi.

B - İKİNCİ DEFA OYA KONULACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞ- TIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCİ BİR DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞMESİ YAPILACAK İŞLER

